

1. KALAJOEN VESISTÖALUEELLA KÄYNNISSÄ OLEVAT HANKKEET

Vuohojärven Kellonlahden ja Vattulahden kunnostushanke

Toteuttaja: Reisjärven kunta

Rahoitus: MMM:n erillisrahoitus, Reisjärven kunta

Kuvaus: Osittain umpeenkasvaneiden Kellonlahden ja Vattulahden kunnostus sekä uimarannan ja venevalkaman kunnostus. Hanke sisältää vesikasvillisuuden, pohjalietteen ja maakerroksen ruoppausta. Vesilain mukainen lupa on myönnetty.

Eteneminen: Talvella 2019-2020 on tehty ruoppauksia viidellä alueella (11,5 ha) yhteensä 67 000 m³ edestä. Liette on läjitetty lähipelloille, jolloin se saadaan levityksen jälkeen takaisin ravinnekiertoon.

Metsäkeskuksen luonnonhoitohanke: Mustanojan ja Nuottiojan vesienhoitohankkeet

Ajankohta: suunnittelu ja toteutus 2017–2020

Toteuttaja: Metsäkeskus kilpailuttanut

Rahoitus: KEMERA

Kuvaus: Vesiensuojelukohteet Haapajärven ja Reisjärven rajalla. Tavoitteena vesiensuojelun parantaminen ja erityisesti metsäojitusten aiheuttaman kuormituksen vähentäminen. Mäkisellä ja hietaisella alueella tavoitteena eroosion vähentäminen.

Eteneminen: ???

Salmelanojan siirto ja kosteikkoallas

Ajankohta: 2020-2021

Toteuttaja: Ylivieskan kaupunki

Rahoitus: MMM tulvasuojeluraha, Ylivieskan kaupunki

Kuvaus: Salmelanojaa siirretään ja siihen lisätään syvänveden alueita, jotka pidättävät vedestä kiintoainetta ja ravinteita. Uuden uoman päähän ennen Katajaojaaan laskua perustetaan 0,9 ha kokoinen kosteikkoallas, joka toimii yhtenä osana Salmelanojan valumavesien viivytysuunnitelmaa. Katajaojan ja Salmelanojan valuma-alueille on tehty yleissuunnitelma hulevesien hallinnasta ja annettu paikkaehdotukset viivytysratkaisuille. Tulvasuojelurahalla toteutetaan yksi yleissuunnitelman viivytysratkaisuista. Taanilan alueelle tulee kevyen liikenteen kulkuyhteys Taanilan yhtenäiskoululta, jolloin alue toimii myös oppimisympäristönä vesiensuojelullisista menetelmistä ja myös kaupunkilaiset voivat käyttää aluetta virkistysalueena.

Eteneminen: Suunnittelutyö tehtiin keväällä 2020. ELY antoi myönteisen rahoituspäätöksen heinäkuussa 2020. Salmelanojan siirtotyöt aloitettiin 25.8. Työt valmistuvat syksyllä 2021, käytännössä viherverhoilu puuttuu.

Lohjoen elinympäristökunnostus

Hakija/toteuttaja: Metsähallitus

Rahoitus: POP ELY on myöntänyt rahoituksen vuonna 2019 Vesien- ja ympäristönhoidon edistämisen ja vesiensuojelun tehostamishjelmasta. Hankkeen osarahoittajina ovat Metsähallitus, Haapajärven kaupunki ja Haapajärven osakaskunta.

Kuvaus: Lohijoen kunnostus Haapajärvellä ja Pyhäjärvellä valtion ja yksityisten maanomistajien mailla. Perustuu Kalatalouskeskuksen suunnitelmaan (2008). Kunnostetaan 14 koski- ja virtakohdetta. Alueella on säilynyt alkuperäinen jokitaimenkanta. Lisätään kutosoraikkoja ja kunnostetaan poikasalueita.

Eteneminen: Työt on aloitettu kesällä 2020. Syksyllä 2020 järjestettiin konetöiden lisäksi kunnostustalkoita. Jatkuu kesällä 2021.

Sievin Petäjäoja

Ajankohta: 2021

Toteuttaja: Sievin osakaskunta, Ylivieskan kaupunki ja POP ELY

Rahoitus: ??

Kuvaus: Petäjäojassa ja Petäistössä/Ryhmänjärvessä esiintyy taimenta. Jyrkkäkosken alueelle on valmistunut kalataloudellinen kunnostussuunnitelma vuonna 2017 (Vielä virtaa –hanke). Sievin ok toteuttaa yhdessä POP ELYn kanssa Petäistön alapuolelle suunnitellun kunnostuksen vuonna 2021. Suunnittelualueen alapuoliset koskipaikat on inventoitu kesällä 2020 (POP ELY). Kunnostussuunnittelua ja toteutusta jatketaan suunnittelemattomalle alueelle. Osakaskunta kerää maanomistajilta luvat toimenpiteisiin kesä-syysy 2020. Jatkosuunnittelu?

Eteneminen: Hankkeen esittely asukkaille alkukesästä 2021

Pylväsojan valuma-alueen vesien hallinta (Virta tuo, virta vie)

Ajankohta: suunnitelma 2021-2022

Toteuttaja: Ylivieskan kaupunki ja ProAgria Oulu

Rahoitus: POP ELY, Ylivieskan kaupunki ja Pylväsojan ojitusyhteisö

Kuvaus: Laukkupalon on perustettu viiden altaan kosteikkoalue VIIIVYTYS-hankkeessa 2019. Pylväsojan kunnostustarkastelu kokonaisuutena, jossa huomioidaan maankuivatuksen parantamistarpeet yläjuoksulla (maa- ja metsätalous) sekä vesiensuojelu esimerkiksi Laukkupalon kosteikkoa kehittämällä. Perusku-hanke oli järjestänyt maanomistajille kokouksen syksyllä 2020, jossa on selvitetty alueen peruskuivatustarvetta, ojien kuntoa. Suunnitteluun sisällytetään vesiensuojelurakenteita. Mahdollinen luonnonmukainen kuivatus maatalousalueille.

Eteneminen: Kilpailutus toukokuussa 2021. Peruskuivatussuunnitelman maastotyöt kesän 2021 aikana pääosin, suunnitelma valmis loppukesästä 2022.

Pylväsojan elinympäristökunnostus

Ajankohta: 2021-2022

Hakija/toteuttaja: Ylivieskan kaupunki

Rahoitus: POP ELY

Kuvaus: Pylväsojan alaosan kalataloudellinen kunnostus Ylivieskassa. Perustuu vuonna 2015 laadittuun suunnitelmaan (Tmi Arto Hautala).

Eteneminen: Tarkoitus aloittaa 2021, valmiiksi viimeistään 2022.

Settijärven virkistyskäyttösuunnitelman toteutus KÄYNNISSÄ (Retkeilevä Haapajärvi-hanke)

Ajankohta: 2020-

Hakija/toteuttaja: (kyläyhdistys) Haapajärvi

Rahoitus: Toteutukseen haetaan Leader-rahaa?

Kuvaus: Settijärven rantaan suunniteltu uima- ja venepaikkoja ym.

Eteneminen: Työt aloitettu 2020

Eikkalan kosteikko

Ajankohta: 2020-

Hakija/toteuttaja: Metsäkeskuksen luonnonhoitopalvelut, yksityinen maanomistaja

Rahoitus: ?

Kuvaus/tilanne: Eikkalankosteikolle on tehty toimenpidesuunnitelma Vielä virtaa II –hankkeessa. Toteutusta on suunniteltu kesälle 2020. Valmistumisesta ei ollut varmuutta kokouksessa.

2. KALAJOEN VESISTÖALUETTA KOSKEVAT SUUNNITTEILLA OLEVAT HANKKEET

Verkostoilla tehoa vesienhoitoon -hankkeen jatko

Ajankohta: 2021-

Toteuttaja: ProAgria Oulu ry

Rahoitus: Ympäristöministeriö, Vesien- ja merenhoitoa edistävä kärkihanke

Kuvaus: Tavoitteena kehittää maakunnallisia vesienhoidon verkostoja, aktivoida ja tukea vesistöaluekohtaisia vesienhoidon verkostoja sekä kehittää Vesistökunnostajan karttapalvelua verkostotoimijoiden työkaluksi.

Eteneminen: Saanut rahoituksen

Kalajoen hiekkasärkkien uimarannan ruoppaus

Ajankohta: Keväällä 2021 aloitus

Hakija: Etelänkylän jako- ja kalastuskunta

Kuvaus/tilanne: Ruoppaustarve virkistyskäytön edistämiseksi. Ruoppaussuunnitelma ja luvat ovat olemassa. Jatkoaika.

Vivunkummun pohjapadon kunnostaminen

Hakija/toteuttaja: Alavieskan kunta

Kuvaus/tilanne: Kalatie ei tällä hetkellä toimi parhaalla mahdollisella tavalla. Kehittämissuunnitelma on valmistunut 2015 (kunta, ELY-keskus, Vattenfall Oy, Alavieskan jakokunta). Kunta on päättänyt kuntalaisaloitteen jälkeen toteuttaa suunnitellut toimenpiteet, jotka ovat 1. kivisuisteen rakentaminen luonnonmukaisen kalatien itäreunalle, kalatiealueen pohjan ja kynnysten korjaaminen, 2. pohjapadon tiivisteseinämän alapuolisen syöpymän korjaus louhe kivillä ja 3. suurilla virtaamilla vaihtoehtoisen luonnonmukaisen kalatiereitin rakentaminen padon keskivaiheille. Sidosryhmäpalaveri syyskuussa 2020. Vaatii uuden luvan, jakokunta lähtee tukemaan, mutta ei vielä virallista päätöstä. Hanke on vireillä.

Kalajanjoen kehittämishanke

Hakija/toteuttaja: ELY-keskus

Kuvaus: vesistöjen rakentamisen / säännöstelyhaittojen lieventäminen

Kalajoen alaosa**Hakija/toteuttaja:** ELY-keskus**Kuvaus:** vesistöjen rakentamisen / säännöstelyhaittojen lieventäminen**Kalajoen pengerryspumppaamoiden sovellettavuus vesiensuojeluun – selvitys****Hakija/toteuttaja:** POP ELY, Ylivieskan kaupunki, Nivalan kaupunki**Rahoitus:** syksyn 2020 hankehaku**Kuvaus:** Kalajoen varrella Nivalan ja Ylivieskan alueella on 30 pengerryspumppaamaa, joilla pumpataan penkereiden takaisten alueiden kuivatusvesiä Kalajokeen. Kesän 2020 aikana on konsulttifirman avulla selvitetty, kuinka pumppaamoja voitaisiin käyttää hyödyksi ja soveltaa siellä olevaa infraa vesiensuojelun tarpeisiin. Selvitys tehty 2020, ei haettu rahoitusta toteutukseen.**Pohjojärven kunnostuksen täydennyshanke****Hakija/toteuttaja:** Nivalan kaupunki**Kuvaus/tilanne:** Järvi on kunnostettu aikaisemmin 1990-luvulla. Ympärysojissa tarve kunnostukselle, täydennykselle ja ojien vesiensuojelurakenteille. Suunnitelma päivitettiin osana Vielä virtaa II -hanketta. Pohjojärven alueelle on tehnyt Maveplan Oy vuonna 2017 kuivatus ja ojien jatkokunnostussuunnitelman. Rahoitus puuttuu.**Hautaperän säännöstelyn kehittäminen****Toteuttaja:** ELY-keskus**Kuvaus/tilanne:** Tekojärvellä on ollut tarpeita säännöstelyn kehittämiseksi ja rannoille aiheutuvien haittojen ehkäisylle. Rantoja kunnostettiin vuonna 2016. Säännöstelyn kehittämishanke etenee lupavirastoon vuonna 2017.**Mutalammen kunnostus****Hakija/toteuttaja:** yhteyshenkilö Ari Eteläniemi, Nivala**Kuvaus/tilanne:** ELY-keskukselta on haettu rahoitusta kunnostuksen suunnitteluun keväällä 2020, mutta sitä ei ole myönnetty. Pääasiassa tarpeen tehdä niittoja, myös ruoppausta tai kaivuja. Suunnitelman toimenpiteet olisi pitänyt olla paremmin kohdennettu, että avustus olisi voitu myöntää. Ei haettu uudelleen keväällä 2021.**3. KALAJOEN VESISTÖALUEEN MAHDOLLISIA KUNNOSTUSKOhteITA**

Kohteen nimen jälkeen sulkeissa on esitetty mahdollinen aloitteen tekijä.

Alavieska

- Putaanoja (Alavieskan jakokunta)
 - o Mahdollinen kalataloudellinen kunnostuskohde, nykyisin kuivahko uoma voitaisiin kunnostaa poikastuotantoalueeksi.
 - o Vanha suunnitelma jo olemassa?

- Kähtävänoja (Alavieskan jakokunta)
 - o Ongelmana vedenkorkeuden suuri vaihtelu ja kuivuminen kesällä. Arvokalaa saatu aikoinaan. Latvoilla kaksi pientä järveä.
 - o Mahdollinen kalataloudellinen kunnostuskohde. Lisäksi esim. selvitys välilampien syventämisestä ja pohjapatojen rakentamisesta.
- Anteronjärvi
 - o Yksityishenkilön perustama järvi osassa Alavieskan järvikuiviota, kuuluu nykyisin kunnalle. Uimarannalle vievää tietä on parannettu ja parkkipaikkaa laajennettu vuonna 2020.
 - o Kasvamassa umpeen, kunnostustarve.

Haapajärvi

Alueella on useita järviä, joilla on niittotarvetta. Voisi suunnitella ja hakea avustusta yhteisniittoihin, esim. osakaskuntien yhteishankkeena alueelle. Kuusaan osakaskunnalle on kertynyt kalatalousmaksuja, joita voivat käyttää kunnostushankkeisiinsa.

- Settijoki (Kuusaan ok)
 - o Maankuivatuksen ja tulvasuojelun vuoksi perattu ja oiottu jokialue Settijärven ja Kalajoen välissä, hiipuva oma harjuskanta, tulva- ja eroosio-ongelmia Aholanjärven kohdalla. Parkkilan kylällä on nähty harjusta.
 - o Kalataloudellinen kunnostustarvekartoitus 2005 (ei raporttia) Kalajoen kalastusalue. Oksavan ja Settijärven väliltä löytyy myös potentiaalisia virtavesikunnostuspaikkoja.
 - o Maisemallinen perkaus on suunniteltu vuodelle 2022.
- Kuusaanjärvi (Kuusaan ok)
 - o Vesikasvien niittoja on tehty n. 10 ha järvellä. ELY:n ohjelmassa vielä 2016. Jatko avoin.
 - o Niittoja oli suunniteltu kesälle 2020, mutta talkooporukka uupui. Toteutetaan ensi kesänä 2021. On myös ollut haaste saada niittokone. Toteutukseen voidaan käyttää kalatalousmaksuja.
 - o Rannoilla kunnostustarvetta (turvekunntaa ja vesikasvien poistoa ainakin kahdessa paikassa).
- Tikkapuro (Kuusaan ok)
 - o Ankilannevalta laskee vedet. Tikkapuron suulla on ryteikköä, joka olisi potentiaalinen paikka kosteikolle. Kiinteistön ja rannat omistaa Vattenfall.
- Kortejärvi (Kuusaan ok ja Haapajärven ok)
 - o Niittotarvetta, osakaskuntien yhteinen alue
- Harjunlahti (Haapajärven ok)
 - o Harjunlahti ja siihen laskeva uoma on kasvamassa umpeen.
 - o Osakaskunta on tehnyt niittoanomuksen ja hakenut rahoitusta ELY-keskukselta vuonna 2020. Osakaskunnalla on oma niittokone ja keräyskalusto löytyy. Niittosuunnitelma ei ollut tarpeeksi tarkka. Osakaskunta on toimittanut tiedot niittoalueesta, mutta pinta-alaa ei ole arvioitu. Avustushakemuksen käsittely on vielä kesken.
- Savilahti - Tujuoja (Haapajärven ok)
 - o Lahti ja ojansuu kasvamassa umpeen, mahdollisesti ruoppaustarvetta.
 - o Tujuojan valuma-alueella pitäisi tehdä vesiensuojelun toimenpiteitä ennen kuin ryhdytään kunnostustoimenpiteisiin Savilahdella.

- Kaupunki vetää hanketta.
- Pukkilahti (Haapajärven ok)
 - Rehevöityminen, umpeenkasvu.
- Haaganlampi (Haapajärven ok)
 - Rehevöityminen, umpeenkasvu.

Kalajoki

- Suezin kanava (Etelänkylän jakokunta)
 - Ruoppaustarve virkistyskäytön edistämiseksi.
- Vihaslahti (Etelänkylän jakokunta)
 - umpeenkasvaneen lahden kunnostus virkistyskäytön edistämiseksi
- Pitkäjärvi
 - Järvi rehevöitynyt ja pinta mahdollisesti laskenut.
 - Niitto- ja mahdollinen ruoppaustarve. Mahdollisen veden pinnan laskun syiden selvittäminen.
- Härönjärven kunnostus (Raution osakaskunta)
 - Kuvaus/tilanne: Järven koko noin 4 ha, heinittynyt.
 - Mahdollisuus kehittää kosteikkokohteena. Selvitys kunnostuksesta tehty VYYHTI II -hankkeessa.

Nivala

- Kosteikkokohteiden laaja selvitys tarvitaan Nivalan alueella.
- Erkkisjärvi
 - Järvi 40 ha, rehevöitynyt. Niittoja on tehty pienialaisesti paikallisten toimesta.
 - Kunnostustarve (esim. ruoppaus, kunnostaminen laskemalla vedenpintaa väliaikaisesti)
 - Ei etene.
- Ypyänjärvi
 - Kunnostustarvetta. Lisäksi ympäröivillä pelloilla tulvaongelmia.

Reisjärvi

- Reisjärvi
 - Ruoppaustarvetta monin paikoin.
- Vuohojärvi
 - Leppälahti umpeen kasvamassa.
 - Aholanmäenlahti ja Lestinpuron suu kasvamassa umpeen. Haittaa rantojen käyttöä, myös esim. vesilinnut vähentyneet.
- Kiljanjärvi
 - Säännöstelyn kehittäminen.
 - Järven ja yläpuolisten vesistöjen kunnostusselvitys on tehty.
- Useat Reisjärven järvet (Reisjärven kalastuskunta)
 - Tarvitaan laaja-alainen kartoitus kunnostusmahdollisuuksista ja -kohteista useilla järvillä.
 - Hoitokalastusta tehty paljon ja edelleen tarvetta useilla järvillä (esim. Reisjärvi, Kangaspäänjärvi).

Sievi

- Kortejärvi
 - o Järven kunnostus vesittämällä. Ympärysojien kaivu vesiensuojelurakenteena.
- Vääräjoki (Sievin kalastuskunta)
 - o Yläjuoksulla vielä kunnostettavia koskikohteita.
 - o Siipolammen kunnostus.
- Korhosjärvien kunnostus (Korhosjärven osakaskunta)
 - o Rehevöityneiden ja rahkaa kasvavien järvien kunnostustarve.
 - o Onko syytä kunnostaa tyhjentämällä koko järvi?
 - o Virkistyskäyttöarvoa, sillä toisella järvellä ollut hyvä hiekkapohjainen uimaranta, ja sijaitsee taajaman lähellä.
 - o ELY:lle tehty aikaisemmin kunnostusaloite.
- Jyringinjärven kunnostus (kunnostusyhdistys)
 - o Järveä on kunnostettu mm. niittämällä.
 - o Tarvitaan valuma-alueen kunnostukseen vinkkejä.

Ylivieska

- Mertuanoja
 - o Uoman kunnostustarve. Paasikoskella toteutettu kalataloudellinen kunnostus. Hyvä sijainti virkistyskäytön kannalta.
 - o Mertuanjärven järviuivio: maa- tai metsätalouskäyttöön soveltumaton osakaskunnan omistama alue. VIIVYTS-hankkeessa tehty selvitys 2019.
- Kalajoen uoma (Ylivieskan ok)
 - o Rantojen kiveäminen sortumisten estämiseksi (useita kohtia, esim. Niemelänkylällä)

Kalajoen vesistöalueelle Oulujoen-lijoen vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa esitetyjä toimenpiteitä

- Elinympäristökunnostukset: Hinkuanjoki (selvitys), Järvioja (selvitys), Kalajanjoki (selvitys), Kalajoen alaosa (suunnittelu ja toteutus), Pylväsoja (toteutus), Settijoki-Kuusaanjoki (suunnittelu), Siiponjoki (toteutus), Vääräjoki (toteutus alaosalta)
- Säännöstelykäytännön kehittäminen: Kalajanjoki (toteutus, *alustava aikataulu 2017?*), Kalajoen alaosa (Hamari, toteutus, *alustava aikataulu 2019?*), Kuonanjoki (toteutus, *alustava aikataulu 2016-2017?*), Kuonanjärvi (toteutus, *alustava aikataulu 2017-2018?*)
- Kalankulkua helpottava toimenpide: Kalajoen keski- ja yläosa (selvitys), Iso-Juurikka (suunnittelu), Kiljanjärvi (selvitys), Korpinen (selvitys), Kuonanjärvi (selvitys), Reisjärvi (selvitys)
- Ravinne- ja kiintoainekuormituksen vähentäminen: valtaosa vesimuodostumista
- Liiallisen happamuuden aiheuttamat haitat: vesistöalueen alaosan vesimuodostumat